

三毛 SAN MAO ASARLARINING O‘SMIR YOSHDAGILARGA TA’SIRI

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2023-21-702-705>

Ashirbaeva Sevinch

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

1-kurs magistratura talabasi

Ilmiy rahbar: PhD. N.A.Rasuleva

Annotatsiya: Mazkur maqolada Xitoy adabiyotining yorqin namoyondalaridan biri, Tayvanlik ayol yozuvchi San Mao asarlaridagi yorqin shaxsiyat, ishqiy tuyg‘ular, erkin qalb, har bir o‘g‘il-qiz intiqlik bilan orzu qiladigan hashamatli hayotdagi eng go‘zal va eng quvnoq ranglar ifodasi o‘smir yoshlarga qanchalik ta’sir qilishi, yoshlar orasida ushbu yozuvchi ayol asarlari nega shunchalar ommalashib, keng tarqalganligining sabablarini ko‘rib chiqamiz.

Kalit so‘zlar: San Mao, Sahroi Kabir, Chen Maoping, Zhan Leping, “San Mao sarguzashtlari”, “Yomg‘irli fasl boshqa qaytmaydi”, “Ming tog‘ va daryo”, “Sahro qissasi”, “Tanishuv”, “Mening baxtli jannatim”, “Gul qiz”.

San Mao o‘zining yorqin, aniq, sog‘lom va hazilomus uslubi bilan ajralib turadi, u dunyoning haqiqiy tuyg‘ularini sodda tilda tasvirlaydi. San Mao butun umri davomida muhabbat izlab yurgan va sargardonlikda ko‘plab mashhur asarlar yozgan. Bir necha yillar davomida uning bu asarlari saqlanib kelinmoqda va kelajak avlodlar tomonidan iliq qabul qilinmoqda.

Uning asarlarida ifodalangan mazmun-mohiyat, qarash va uslublar aynan ko‘pchilik yoshlarga o‘zining ijobiy ta’sirini o‘tkazib kelmoqda.

U mustaqil, erkinlikka intiluvchan va hayotning turli past-balandliklaridan o‘tib kelgan yozuvchi bo‘lib, har doim sodda va tushunarli so‘zlardan foydalanib, oddiy hayotdagi baxt va romantikani tasvirlay oldi. U butun umri davomida ishq ortidan quvdi, muhabbat iztirobi tufayli dunyoni kezib yurdi, hamda u sog‘inch tuyg‘usini yo‘qotish uchun donolik va jasoratni meros qoldirdi... U yoshligida o‘z uyini tashlab ketib, musofir yurtda sarson bo‘lib, past-balandliklarda kamolotga yetib bordi. U o‘z sevgisini Sahroi Kabirdan topdi, La Palmada esa abadiy muhabbatini yo‘qotdi. Uning umri juda qisqa bo‘ldi, bor-yo‘g‘i 48 qish-yozni boshidan kechirgan bo‘lsa-da, ko‘plab mashhur asarlari qayta-qayta bosilib, qayta-qayta nashr etilmoqda. Qalb bilan yozilgan bu asarlar avlodlarni maftun etib, hayratga solishda davom etmoqda.

San Mao, zamonaviy xitoy yozuvchisi. Bugungi g‘oyat gullab-yashnagan madaniy hayotda marhum tayvanlik ayol yozuvchining asarlari haqida o‘n yillar davomida gapirib kelinayotgani bejiz emas, bu uning afsonaviy hayoti, xarizmasi va asarlari ifodasi bilan chambarchas bog‘liq.

Asarlarda aks ettirilgan tana va ruhning erkinligi va baxti uchun odam xohlaganicha o‘zgarib, siljishi mumkin bo‘lgan munosabatni son-sanoqsiz yoshlar hatto orzu qila olmaydi.

Asli nomi Chen Maoping (keyinchalik nomi Chen Ping deb o‘zgartirilgan) San Mao tabiatan romantik edi. Uch yoshida Zhan Leping “San Mao sarguzashtlari” asarini o‘qib, o‘zida chuqur taassurot qoldirdi. Keyinchalik u “San Mao”ni o‘ziga taxallus qilib oldi, qaysidir ma’noda San Mao asarlari uning hayotining realizmiga aylangan edi.

“Yomg‘irli fasl boshqa qaytmaydi”dagi mohiyatdan, “Ming tog‘ va daryo”dagi ekzotik urf-odatlarda sarson-sargardonlikgacha, “Sahro qissasi”dagi quvonchli erkinlik va romantikaga qadar, irodali va begunoh ayol tasviri qog‘ozda jonli bo‘lib, odamlarning qayg‘usiga sherik bo‘ladi, tashvishi haqida o‘ylaydi, xursand bo‘lsa tabassum qiladi. Unda har kim ozmi-ko‘pmi o‘zining yoshlik soyasini topa oladi: o‘qishdagi yomon baholari uchun oqsoqollar tomonidan tanbeh va xo‘rlanishga duchor bo‘lgan, ko‘pchilikning fikridan, do‘stlarning aldovi tufayli o‘zini yo‘qotgan. Do‘stlari, sevgan insonlari tomonidan aldovga uchradi, dard chekdi...

San Mao va uning asarlari kulrang osmonni teshib o‘tgan yorug‘lik nuriga o‘xshaydi, bu bizga hayot tuyg‘usini va asarlar orasidagi tabiatni ko‘rishga imkon beradi. Uning asarlarida istaganimizga erisha olmay, orqaga qaytib, kitobu qalam bilan dunyo kezib yurgan uzun sochli, ro‘molli ayolning baxtini, quvonchini, qayg‘usini, his qilishimiz mumkin. San Mao va uning asarlari bizga yoqadi, deyishdan ko‘ra, bu yoshlar qalblari uchun najotdir, deyish yaxshiroqdir.

San Maoning sevgi tajribasi yashil va mo‘jizalidan to fojiali va ta’sirli voqealar rivojigacha, yoshlarning fantaziyasi, sevgi istagi va qat’iyatliligi haqidagi barcha tushunchalarni izohlaydi.

San Mao o‘jar, sentamental va sezgir ayol bo‘lib, u doimo o‘zi orzu qilgan sevgi dunyosida yashaydi. “Mening baxtli jannatim”da o‘qituvchisi bilan ilk bor tanishgan nodon Veylanmi, “Tanishuv” asaridagi erkak sinfdoshlari bilan bo‘lgan tumanli yoshlikni yoki “Allure”dagi Germaniyadagi ishqiy uchrashuvi – bularning barchasi o‘zgacha qizning o‘ziga xosligidir, yuragi, sevgisi bilan yozgan asarlaridir. U sevgi manzilini topguniga qadar — Xose, u o‘zining eng yorqin nuri bilan yonib yashadi va uning asarlari ham hissiyotning narsistik sof adabiy ifodasidan ekzotik sayohat yozuvlari bilan to‘la hikoyaga aylandi. “Sahro” hazil va kulgili tilda yozilgan, baxtga to‘la asardir. Aynan o‘sha paytda u asta-sekin mashhur bo‘lib, Xitoy hududida ko‘plab yoshlar tomonidan tanilgan edi. Afsuski, Xosening to‘satdan vafot etgani San Mao tomonidan qurilgan sevgining mukammalligini parchalab tashlanishi va bizda faqat kuchli, yolg‘iz va jasoratli ayol obrazini qoldirdi.¹

San Mao asarlarini o‘qish yozuvchining sevgi va nikohdagi barcha his-tuyg‘ularning yakuniy ifodasini deyarli qamrab oladigan, shirinmi, og‘riqlimi, baxtli

¹三毛. 哭泣的骆驼 [M]. 哈尔滨: 哈尔滨出版社, 2003,(6):65-119.

yoki chalkash bo‘ladimi, deyarli paranoyali sevgiga intilishdan iborat hayotini o‘qishga o‘xshaydi. Balki asl haqiqat uning asarda tasvirlangan umidsizlik, nochorlik, azob va baxtga erishganida emasdir, lekin bu San Maoning chin yurakdan muhabbat izlash va intilish haqidagi eng mukammal tushunchasi bo‘lib qoladi. Bu, shuningdek, har bir o‘g‘il va qizning sevgi va nikohni boshdan kechirgan eng sof va eng haqiqiy dunyo qarashi va orzusi: sevgi kuchli sevishdir va hatto baxtli yakun bo‘lmasa ham, o‘tgan har bir kun unutilmas bo‘lishi kerak! Shu sababli, Xitoydagi yoshlar uchun San Maoning jozibadorligini har qanday begona odam taxmin qilish unchalik qiyin emas. Ko‘p yillar davomida turli yoshdagi o‘g‘il-qizlarning San Mao asarlariga muhabbati mushtarak bo‘lib kelgan, bu esa barchamizning qalbimiz muhabbatga telba ekanligidan dalolat berib turadi.

Oddiy va yangi yozuv uslubi, zukko va qiyinchiliksiz, odamlarni romantik hikoyada oqayotgan suv kabi aks sado beradi.

San Maoning ijod na‘munalari hech qachon ataylab ma‘lum bir texnika va uslubga intilmaydi, lekin yozuv va notiqlikda ular ma‘no va o‘ziga xos jozibaga to‘la. Ko‘pchilik uning asarlari haqida gapirganda, har bir nasrning ahamiyati haqida gapiradi. Lekin menimcha, San Mao nasri hech qachon ma‘no va qadriyat haqida bo‘lmagan. Chunki u San Mao — O‘z yo‘lida yuradigan va dunyo bilan hech qachon murosqa qilmaydigan ayol. Uning nasrlari uning hayoti va sayohatlari, his-tuyg‘ulari haqida oddiygina hikoyadir. Biroq, haqiqiy his-tuyg‘ularning aniq va tabiiy tarzda ifodalanishi bizni uning San Mao bilan bosgan har bir qadamini boshdan kechirishga va u qilgan barcha ishlarini yonma-yon turib bajarish imkonini beradi.

San Maoning ko‘plab asarlarida uning minglab tog‘lar va daryolar bo‘ylab sayohatlari, ruhiy va hissiy kechinmalari tasvirlangan. Ularning barchasi shunchaki ro‘y bergan voqealarni tasvirlaydi, metaforalarni to‘liq bo‘rttirmasdan va to‘g‘ridan-to‘g‘ri ifodalaydi. Ular faktlarni bayon qilish uchun faqat eng xotirjam tildan foydalanadilar va barcha tafsilotlarga erishish uchun eng sodda so‘zlardan foydalanadilar. U “Uydan uyga” asarida shunday yozgan edi: “Bu dunyoda o‘zimni olomonning bir qismi ekanligimni hech qachon his qilmaganim uchun, men ko‘pincha oddiy odamlar hayotining izidan chiqib, tushuntirib bo‘lmaydigan ishlarni qilishga majburman. Oddiy jumla bilan odamlar qalbida erkin va oson, tasodifiy ayol obrazi bo‘lib to‘lib-toshaman. Hech qanday beadablik, to‘g‘ri va noto‘g‘rini oqlash yo‘q, faqat men shunday odam ekanligimni sizga aytaman, xohlaysizmi yoki yo‘qmi”. “Gul qiz”da shunday bir parcha bor: “Bizning uy hayotimiz davomidagi qadim zamonlarda Tao Yuanmindek bo‘sh bo‘lmasada, biz mamlakatga mashinalar va otlarning shovqinini eshitmay kirib keldik. Bugungi yigirmanchi asrda yashashda davom etishimiz mumkin, qishloqda yashaydigan biz kabi ahmoqlar kamdan-kam bo‘lsa kerak. Bu azob-uqubatlar paytida rohatlanish uchun og‘ir yashash sharoitlarini qasddan da‘vo qilish emas, bu San Maoning hayotdagi erkinligi va ozodligining eng ishonchli ifodasidir. Biz yoshlarni bu to‘g‘rilik va samimiylik hayratda qoldirmaydi, bu samimiylik va iliqlik bilan o‘ziga tortadi. San Maoga bir oz yaqinlashish, uning

dunyo bo‘ylab kezishini tomosha qilish, o‘zingizni dunyoning har bir burchagida sayr qilayotganingizni ko‘rishga o‘xshaydi; San Mao asarlariga kirib, men uning samimiylik va soddalikka tinimsiz intilishlarini his qilaman, go‘yo men unga aylangandekman.

San Mao o‘z hayoti bilan yozadigan yozuvchi, uning nasriy dunyosi nasrining hayotiy olamidir. San Mao ismli bu mag‘rur ayol nasrning hayotiy olamida hech qachon o‘ziga zulm qilmagan, uning qovog‘i va tabassumi shunchalik sodda va jonli, uning so‘zlari va xatti-harakatlari shunchalik cheksiz, xuddi o‘zi aytganidek: “Hayot cheksizlikda yashash emas, balki baxtli yashashda.”²

O‘zbek kitobxonlarini xitoy yozuvchilarining asarlari bilan tanishtirish, asarlarni tarjima qilib, keng ommaga yetkazish biz xitoyshunoslarning oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Yaqin kelajakda bu ishlarni amalga oshirishimizga chin dildan ishonib qolamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. История современной китайской литературы. – Москва, 2016
2. 三毛.三毛作品集[M].北京:作家出版社,2006.
3. 朱立新.三毛的写作观与人格魅力[D].邢台:河北邢台学院继续教育部,2010.
4. 三毛.哭泣的骆驼 [M].哈尔滨:哈尔滨出版社, 2003,(6):65-119.
5. 林丹.奇真爱:三毛作品魅力之奥秘[J].漳州师范学院学报(哲学社会科学版), 1995
6. [6.https://www.dissercat.com/content/literaturnyi-protsess-v-kitae-v-pervoi-chetverti-khkh-veka-evolyutsiya-prozaicheskikh-zhanro](https://www.dissercat.com/content/literaturnyi-protsess-v-kitae-v-pervoi-chetverti-khkh-veka-evolyutsiya-prozaicheskikh-zhanro)
7. 【 三 毛 百 度 百 科 】
<https://mr.baidu.com/r/nB4fJKIX60?f=cp&u=2310d2d62458d46b>

² 三毛.三毛作品集[M].北京:作家出版社,2006.